

2025-02-11

Dnr TN-00138-2025

Östersunds kommun, Teknisk förvaltning, sektor Måltidsservice

Yttrande över remissen Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Östersunds kommun har ej beretts möjlighet att yttra sig över utredningen Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65). Dock önskar Östersunds kommun, Teknisk förvaltning, sektor Måltidsservice lämna sitt yttrande.

Yttrandet gäller för ”Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)”. En ny lagstiftning förslås som ska gälla för kommuner och regioner när det gäller beredskapsarbetet inför och under såväl kris som krig. Den förordade nya lagstiftningen föreslås ersätta dagens lagstiftning på området, Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap med tillhörande förordning.

Utredningen beskriver nya uppgifter och en stor ökning av uppgifter för kommuner och regioner när det gäller planering och åtgärder för kvalificerade fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Avgränsning av yttrandet

Vår organisation har endast granskat delar som omfattar upprätthållande av måltidsverksamhet.

Yttrande

Verksamhetskrav och verksamhetsförmåga

Förslaget innehåller en lagreglering på grundläggande verksamhetsförmåga.

I förslaget till lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap första kapitel och lagens syfte 1 § beskrivs att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap ska ha en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att fullgöra sina författningsenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter. Detta i syfte att värna människors liv och hälsa, upprätthålla grundläggande värden i samhället samt skydda och rädda egendom eller miljön.

Den likvärdiga förmågan syftar till att kommuner och regioner ska ha tagit fram planer och förberett för att ha den grundläggande verksamhetsförmåga som beskrivs i LKRB.

För att upprätthålla sin verksamhetsförmåga i en extrem bristsituation under krigsförhållanden behöver verksamheten ha direkt tillgång till bland annat dricksvatten och livsmedel, drivmedel och reservkraft.

Generella verksamhetskrav på kommuner och regioner inför fredstida krissituationer och höjd beredskap

Kommunerna och regionerna föreslås att under den närmaste femårsperioden bygga upp en verksamhetsförmåga, som omfattar att, med användning av endast egna tillgängliga resurser, under cirka två veckor kunna upprätthålla sina måltidsverksamheter för:

- Skolverksamheter enligt skollagen (2010:800)
- Verksamheter avseende särskilda boendeformer enligt 5 kap. 5 och 7 §§ socialtjänstlagen (2001:453) eller 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Sjukvårdsverksamheter enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) som innefattar att patienter är intagna på vårdinrättningar.

Det bedöms även omfatta privata aktörer på dessa områden.

Sammanfattande synpunkter

Vi anser att det behöver göras mer tydligt avseende gränsdragning, tydlighet samt vilken ambitionsnivå som förväntas av en kommun i följande frågor. Även om våra synpunkter är på en för operativ nivå i lagstiftningshänseende önskar vi att detta beaktas i LKRB eller i specialförfattningar kopplade till LKRB:

Östersunds kommun har idag måltidsberedskap för en viss del av sin samhällsviktiga kommunala verksamhet i 14 dagar. Med den erfarenheten vet vi att omsättningshanteringen är personellt krävande och att det behöver finnas möjlighet att i ordinarie menyplanering omsätta livsmedelslagret. Vår beräkning är att vi för att följa föreslagen lagstiftning behöver stora lagerytor i närhet till centrala kök. I flertal fall finns inte möjlighet att utvidga lokaler för detta ändamål.

Att planera för och ha förmåga att ha en robust måltidsverksamhet kräver förutom livsmedel, tillgång till vatten, el, värme och transporter. Vi föreslår att endast livsmedelslagring ska ligga i det kommunala ansvaret och att resterande del av måltidsberedskapen ska ligga på respektive utförare av samhällsviktig verksamhet.

De pedagogiska måltiderna i skola och förskola står för en relativt stor andel av de portioner vi serverar idag, cirka 8% av portionerna i skolan och 24% i förskolan. Det behöver tydliggöra om de pedagogiska måltiderna ska omfattas i planeringen av upprätthållande av måltidsverksamheten.

De personella resurser som föreslås i utredningen är viktiga att de hamnar på en operativ nivå för att hantera praktisk planering, inköp och omsättning av livsmedelslager i den organisation som skall hantera krislager - inte i övergripande strategiska roller.

Måltidsorganisationer är organiserade i olika finansieringsmodeller. Statsbidragen bör gå till den verksamhet som ansvarar för lagerhållning så att ej beställande kund blir mellanhand. I en köp- och säljorganisation kan detta skapa onödig administration.

Det behöver förtydligas hur säker mat avseende specialkost till de kunder som ej ingår i huvuduppdraget ska upprätthållas samt vem som har ansvaret för att uppgifter är korrekta.

Östersund 2025-02-11

Åsa Othfors

Sektorchef Måltidsservice

Ann Färdvall

Samordnare säkerhet och lokaler